

Teatterimuseo Teatterimuseo Teatterimuseo



Teatterimuseo 2023

VUOSIKERTOMUS

SISÄLLYS

Katsaus vuoteen 2023	2
Näyttelyt	3
Yleisötyö	8
Esinekokoelmat ja arkisto	14
Kansainvälinen toiminta	19
Talous	21
Tilat ja tekniikka	22
Henkilökunta	23
Liitteet	24

Kannen kuvat:

Suurin kuva keskellä: *Kolmas soitto*, kuva: Heikki Suomi. Muut kuvat ylhäältä alas, vasemmalta oikealle: *Everybody Dance!*, kuva: Heikki Suomi / *Kolmas soitto* -logo, suunnittelu: Tuija Kuusela. / Varjonukkeja Perhepäivässä, kuva: Milla Kortemaa. / *Tarpeisto pääroolissa* -logo, suunnittelu: Janika Holm. / Race Horse Companyn Kalle Lehto lahjoittaa keppihevოსvaljakon museon kokoelmiin. Kuva: Sanna Brander. / Syksyn residenssitaitelijat, Vilus.artin Ines Kakkonen ja Vilhelmiina Sinervo. Kuva: Ilona Kemppainen. / *Everybody Dance!* -logo, suunnittelu Museea. / Teatterikerho. Kuva: Siiri Ervasti.

Teatterimuseo

KATSAUS VUOTEEN 2023

Teatterimuseo on esittävien taiteiden valtakunnallinen vastuumuseo, jonka tallennusalueisiin kuuluvat teatteri, tanssi, sirkus, esitystaide ja ooppera. Vastuumuseolle on määritelty laissa viisi tehtävää: Museo toteuttaa valtakunnallista museotoimintaa erikoisalallaan, kehittää ja edistää alansa kulttuuriperintötyötä ja museoiden yhteistyötä, toimii erikoisalansa kulttuuriperinnön valtakunnallisena asiantuntijana, ylläpitää ja edistää erikoisalansa kansainvälisiä yhteyksiä ja edistää erikoisalansa kulttuuriperinnön tallentamista ja digitaalista saatavuutta.

Vuonna 2023 Teatterimuseon peruskorjatut näyttelytilat saatiin ensimmäisen kerran täysimittaisesti käyttöön, kun näyttelyvuoden kohokohta, uusi perusnäyttely *Kolmas soitto* avattiin 2. marraskuuta. Näyttelyn valmistelu työllisti lähes koko henkilökunnan koko edeltävän vuoden ajan. Näyttely kertoo esityksen valmistelu-prosessista ideoiden synnystä valmistelu- ja harjoitusvaiheen kautta esityshetkeen ja sen yli.

Museon yleisötyö oli vuoden aikana vilkasta. Museon näyttelyt ja tapahtumat tarjosivat eri ikäryhmille mahdollisuuksia yhdessä tekemiseen, ja aiempien vuosien tapaan lapset olivat yksi museon keskeinen kohderyhmä. Yhteistyö

Helsingin kaupungin kanssa jatkui Kulttuurikumihankkeessa ja Kaapelitehtaan toimijoiden, Hotelli- ja ravintolamuseon sekä Suomen valokuvataiteen museon kanssa mm. yhteisten näyttelyavajaisten, tapahtumien ja tiedotuksen osalta. Tanssin talon kanssa järjestettiin yhteisiä tilaisuuksia. Kaksi kertaa vuodessa toteutettu taiteilijaresidenssi on vakiinnuttanut paikkansa osana museon toimintaa.

Kokoelmien kartunta oli aktiivista, ja aineistolahjoituksia otettiin vastaan sirkuksen, oopperan, teatterin ja esitystaiteen toimijoilta eri puolilta Suomea. Vastuumuseontyön myötä sirkustoimijat ovat enenevässä määrin kiinnostuneita lahjoittamaan aineistojaan museolle, mikä vahvistaa sirkustaiteen kulttuuriperintötyötä.

Vallilan kokoelmatiloissa tapahtui 31. elokuuta laaja vesivahinko, joka vahingoitti merkittävästi museon valokuvakokoelmaa ja aiheutti odottamattomia lisäkuluja.

Yleisömäärään voidaan olla tyytyväisiä ottaen huomioon, että perusnäyttelyn rakennuksen takia museon suurin näyttelytila oli suljettu syksyllä kahden kuukauden ajan. Kaikkiaan museossa vieraili vuoden aikana 24 578 kävijää.

VUOSI 2023 LUKUINA

Näyttelykävijät 24 578

Tietopalvelun asiakasyhteydenotot 510

Verkkopalveluiden kävijät 56 988

Ryhmäkäynnit (työpajat ja opastukset) 291

Muut yleisötapahtumat 43

Juhlapalvelun tilaisuudet 68



NÄYTTELYT

Museolla on käytössään pysyvien näyttelyiden tilat, joihin sisältyy *Kolmas soitto* -perusnäyttelyn lisäksi *Arkadia-teatteri* ja sen pukuhuone. Black boxissa ja Studioissa voidaan toteuttaa museon vaihtuvia näyttelyitä, minkä lisäksi tilat tarjoavat mahdollisuuden taiteilijoille ja kentän toimijoille omien näyttelyiden järjestämiseen. Lisäksi Maneesi tarjoaa paikan pienimuotoisille digitaalisille näyttelyille.

Vuonna 2023 toinen vaihtuvista näyttelyistä tehtiin yhteistyössä pohjoismaisten yhteistyökumppaneiden kanssa ja toisen toteuttivat Tarpeistokillan jäsenet.

KOLMAS SOITTO

Teatterimuseon uusi pysyvä näyttely *Kolmas soitto* on ensimmäinen, jossa museon kaikki viisi tallennusalueetta, teatteri, tanssi, ooppera, sirkus ja esitystaide, yhdistyvät yhteisen teeman alle.

Taiteidenvälisyyttä korostava näyttely tuo näkyväksi esittävien taiteiden monimuotoisuuden, mikä näkyy uusimpien tallennusalueiden sirkuksen ja esitystaiteen tuomisella teatterin, tanssin ja oopperan rinnalle. Teatterihistorian ohella esiin nousevat tasavertaisesti nykyesitykset ja niiden teemat, kuten luontokato ja ilmastokriisi, toiseuden ja ulkopuolisuuden kokemukset, rodullistetuksi tuleminen ja sukupuolten moninaisuus sekä valtasuhteet yksilöiden välillä ja laajemmin yhteiskunnassa.

Museon omista kokoelmista valittujen pukujen, pienoismallien ja esineiden lisäksi esillä on taiteilijoiden ja teattereiden näyttelyä varten lainaamaa aineistoa. Esiin nostetaan myös koti-

Kolmas soitto -näyttelyssä on esillä mm. tämä puku Alpo Aaltokoski Companyn esityksestä *Pyörteitä* (2011), suunnittelija Marja Uusitalo. Otsikkokuva sivun yläreunassa samasta näyttelystä.

mainen näytelmäkirjallisuus: Näytelmäpyörä on leikkimielinen peli, joka tutustuttaa kävijän sekä näytelmäkirjallisuuden klassikoihin että nykyhetken tekijöiden tuotantoon.

Esityksen tekemisen vaiheita tarkasteleva kierros päättyy uudelle kokeilunäyttämölle, jossa jokainen voi tehdä oman esityksensä näyttelyn varrelta mukaansa poimimista aineksista. Kokeilunäyttämöllä käytössä on nykyaikaisin ääni- ja valosuunnittelun tekniikka, ja jokainen voi itse kokeilla, miten ääni ja valo vaikuttavat esitykseen ja sen tunnelmaan.

Näyttelyn avasi Suomen Kansallisteatterin valosuunnittelija Kalle Ropponen.



© Heikki Suomi



Kolmas soitto -näyttelyssä kerrotaan esimerkiksi nykypäivän pukusuunnittelun materiaalitietoisuudesta ja monipuolisuudesta. Puvut ovat tärkeä osa katsomiskokemusta. Ne virittävät ja johdattelevat katsojien mielikuvia, tunteita ja assosiaatioita. Taustan teosviitriinissä nähdään yksi teos jokaisesta museon vastuulla olevasta taidelajista.

Kolmas soitto -näyttelyn käsikirjoittajina toimivat Taija Helminen ja Minna Santakari, joka vastasi myös näyttelyarkkitehtuurista. Graafisen suunnittelun teki Tuija Kuusela / Stili. Kokeilunäyttämön äänisuunnittelu on Tuomas Fräntin ja valosuunnittelu Tarja Ervastin. Lisäksi museon koko henkilökunta oli mukana näyttelyn suunnittelussa ja sisältöjen tuottamisessa.

TEATTERIMUSEON VAIHTUVAT NÄYTTELYT 2023

Syvää liikettä
3.11.2021–5.3.2023

Everybody Dance!
27.1.–3.9.2023

Tarpeisto pääroolissa
31.3.2023–7.1.2024

VAIHTUVAT NÄYTTELYT

Ennen uuden pysyvän näyttelyn avautumista museossa järjestettiin kaksi vaihtuvaa näyttelyä. Ruotsalais–norjalais–suomalaisena yhteistyönä toteutettu *Everybody Dance!*-kiertonäyttely avattiin tammikuussa ja koronapandemian jalkoihin jäänyt *Tarpeisto pääroolissa* teki paluun maaliskuussa.

EVERYBODY DANCE!

Ydin-tila 27.1.–3.9.2023

Museon aiemmat tanssiaiheiset näyttelyt ovat käsitelleet taidetanssia, ja on hienoa, että tällä kertaa voimme avata tanssia uusista näkökulmista ja tuoda esiin tanssille ominaisen yhteisöllisyyden. Erittymisen iloinen olen pohjoismaisesta näyttely-yhteistyöstä, joka toivottavasti saa jatkoa tulevinä vuosina. (Johanna Laakkonen)

Everybody Dance! oli Teatterimuseon, ruotsalaisen Scenkonstmuseetin ja norjalaisen Norsk senter for folkemusikk og folkedans -keskuksen

yhdessä tuottama näyttely. Näyttelyhanke käynnistyi jo vuonna 2019, ja näyttely ehti ennen Teatterimuseota olla esillä Scenkonstmuseetissa Tukholmassa ja Rockheim-museossa Trondheimissa.

Everybody Dance! oli näyttely tanssimisesta sosiaalisena yhdessäolon muotona, huvina ja harrastuksena. Näyttelyssä muisteltiin eri vuosikymmenten tanssihittejä, tutustuttiin eri maiden ja kulttuurien tanssiperinteisiin, tanssin ympärille syntyneisiin yhteisöihin ja ilmiöihin. Näyttely koostui ruotsalaisten, suomalaisten ja norjalaisten tanssijoiden lähettämästä videomateriaalista ja arkistofilmeistä. Suomessa vierailtiin mummodiskossa, kansantanssitapahtumassa ja Tangomarkkinoilla, joista hypättiin ruotsalaiseen polskaan ja saamelaiseen sydisdansiin, latinalaiseen salsaan, afrikkalaisiin tansseihin ja Lähi-Idän dabkeen.

Näyttelynrakennustyöryhmässä oli museon oman henkilökunnan lisäksi mukana norjalainen Øystein Kjørstad Fjeldbo, joka vastasi pitkälti tekniikkaan perustuneen näyttelyn teknisestä pystytyksestä. Näyttelyn avasi kutsuvierasavajaisissa Sirkuksen ja tanssin tiedotuskeskuksen toiminnanjohtaja Sanna Rekola ja avajaisissa esiintyi tanssija Arttu Peltoniemi muusikko Teemu Eerolan säestämänä.

Näyttelyn pohjoismainen kiertomatka päättyi Teatterimuseoon. Syyskuussa näyttely purettiin, näyttelymateriaalit kierrätettiin ja lainassa ollut tekniikka ja rakenteet palautettiin Tukholmaan.

Näyttelytyöryhmän ytimen muodostivat Lars Annersten (SE), Anna Björk (SE), Øystein Kjørstad Fjeldbo (NO), Annika Gooch (SE), Tone Erlien Myrvold (NO) ja Kaisa Tiainen (FI). Näyttelysuunnittelusta ja graafisesta suunnittelusta vastasi ruotsalainen MUSEEA.

Taitelija Sara Lindströmin *Keeping together in time* -installaatioissa *Everybody Dance!* -näyttelyn kävijät saattoivat tuottaa jumppapalloilla pomppien yhteisen äänimaiseman





Muiden muassa Harjalintu Svenska Teaternin Hans och Greta esityksestä (2018)
liiteli *Tarpeisto pääroolissa* -näyttelyn eläinosastossa.

TARPEISTO PÄÄROOLISSA

Studio ja Black Box 31.3.2023–7.1.2024

Se voi olla minkä kokoinen tahansa, mistä materiaalista ja missä olomuodossa hyvänsä. Se voi olla pieni kuin nuppineula tai suuri kuin dinosaur. Se voi olla luonnosta löydetty kivi tai ihmisen valmistama esine. Näyttämöllä esineestä tulee tarpeistoa, jolla on rooli.

Tarpeisto pääroolissa -näyttely toi näkyväksi tarpeiston ja sen roolin esittävissä taiteissa. Näyttely valmistui ja avattiin kertaalleen syksyllä 2020, jolloin se ehti olla auki vain lyhyen aikaa ennen kuin koronarajoitukset sulkivat museon. Maaliskuun 2023 lopussa näyttely avattiin uudelleen, uusiin tiloihin muokattuna.

Tarpeisto pääroolissa -näyttely vastasi tarpeeseen esitellä tarpeiston roolia näyttämötaiteen välttämättömänä ja tärkeänä elementtinä. Esittävien taiteiden ystävät tuntevat lavastajan, pukusuunnittelijan ja valosuunnittelijan työtä, mutta monikaan ei välttämättä osaa kertoa, mitä tarpeistosuunnittelu on. Näyttämöltä puuttuisi jotakin olennaista, jos Hamlet jäisi ilman pääkalloa tai Lumikki ilman omenaa.

Tarpeisto pääroolissa avattiin 30.3. runsaslukuisen avajaisyleisön läsnä ollessa. Edellisellä kerralla avajaiset jouduttiin koronarajoitusten takia järjestämään virtuaalisesti.

Näyttelyssä pääsi herkuttelemaan tarpeistolla, kurkistamaan tarpeistonvalmistajan työhuoneeseen sekä tutkimaan tarpeistoa ja sen roolia monista eri kulmista. Näyttely toi näkyviin tarpeiston monipuolisuuden: tarpeisto osoittaa paikkaa tai aikaa, kuljettaa juonta, toimii vastaanäyttelijänä, etäännyttää, asettaa rajoja, luo mielleyhtymiä,



© Ilona Kemppainen

pakottaa ajattelemaan, ottaa kantaa, politikoi, vihasuttaa, koristaa, ihastuttaa, ällöttää, naurattaa – tarpeisto on hermorata katsojan mielen ja näyttämökuvan välillä.

Näyttelyn avajaisia vietettiin 30.3., edellisten, korona-ajan virtuaalisten avajaisten sijaan livetapahtumana Teatterimuseossa runsaslukuisen avajaisyleisön läsnä ollessa. Näyttelyn avasi tarpeistonsuunnittelija Juhani W. Rytkölä.

Näyttely toteutettiin yhteistyössä Tarpeistokillan kanssa kiltalaisten kantaessa päävastuun sisältövalinnoista ja ripustuksesta yhdessä amanuenssi Sanna Branderin ja museomestari Heikki Suomen kanssa.

Näyttelytoimikunnan muodostivat Mirja Arkonsuo, Mari Heinonen, Janika Holm, Antti Hosia, Pipsa Keski-Hakuni, Irene Lång, Mira Rokkanen, Maarit Sallinen, Mikko Salmi ja Sirpa Törmä.

VERKKONÄYTTELYT

Teatterimuseon verkkosivuilla on esillä seitsemän näyttelyä, jotka toteuttavat kiertonäyttelyiden ohella Teatterimuseon valtakunnallista tehtävää. Näyttelyissä voi syventyä tarkemmin



© Ilona Kempainen

esittävien taiteiden ilmiöihin ja teatterihistoriaan. Osa näyttelyistä on muokattu museossa nähdystä vaihtuvista näyttelyistä, osa on toteutettu suoraan verkkoon.

Uusin verkkonäyttelyistä on Digimuseossa kesällä 2022 julkaistu versio Teatterimuseon edellisen pysyvän näyttelyn, *Backstagen*, pukusuunnittelu- ja lavastusosiosta. Näyttelyn lavastuspienoismallit ja valokuvat kertovat eri aikakausien lavastustyyleistä ja nostavat esiin taiteenalan murros- ja käännekohtia. Teatteripuvut esittelevät suomalaista pukusuunnittelua ja edustavat kolmea teemaa: Shakespeare-näytelmien pukuja, fantasia-pukuja ja materiaalikokeiluja. Mukana on myös muutamia tanssipukuja. Näyttelyssä esiteltävät pienoismallit ja puvut ovat Teatterimuseon omista kokoelmista.

Muut esillä olleet verkkonäyttelyt ovat viipurilaisia teatterivalokuvia esittelevä *Tunteita ja eleganssia*, *Voiman vuodet – tasapainottelua Tampereen Työväen Teatterissa 1919–1935*, antiikin kreikkalaista tragediaa esittelevä *Tragedia ajassa – ajaton tragedia*, museon ensimmäiseen pysyvään näyttelyyn perustuva *Voima ja lumo – kohtauksia historian näyttämöiltä*, lavastustaitteen modernismia käsittelevä *Uutta, tuntematonta, unelmaa ja Ihmisen heijastus – skenografi Pekka Ojamaa 1947–2008*. Lisäksi Seinätön museo-palvelussa on nähtävissä mobiiliopastus *Teattereita Helsingin menneisyydestä*.

Verkkonäyttelyjen lisäksi verkossa on useita aiempiin vaihtuviin näyttelyihin liittyviä verkkojulkaisuja.

KIERTONÄYTTELYT

Teatterimuseon tehtävänä valtakunnallisena vastuumuseona on toimia ja näkyä kaikkialla Suomessa. Kiertonäyttelyt ovat yksi tapa toteuttaa tätä valtakunnallista tehtävää. Vuonna 2023 Teatterimuseolla oli kaksi kiertoon tarjottavaa näyttelyä, Måns Hedströmin teatterijulisteita esittelevä näyttely sekä Aleksis Kiven romaanin näyttämösovituksesta kertova näyttely *Seitsemän veljestä – romaanista näyttämölle*.

Seitsemän veljestä -kiertonäyttely on osa Teatterimuseossa vuonna 2018 ollutta Aleksis Kivistä kertoneutta *Kivi kääntyy* -näyttelyä.



YLEISÖTYÖ

Museon yleisötyössä hyödynnetään näyttelyiden tarjoamia virikkeitä ja toimintamahdollisuuksia. Lähtökohtana on yhdessä tekeminen, kokeminen ja jakaminen, ja toiminnassa pyritään monimuotoiseen ja -arvoiseen vuorovaikutukseen: kävijä ei ole passiivinen vastaanottaja vaan aktiivinen toimija. Yleisötyön näkyvimpiä osia ovat työpajat, opastukset, kerhot, osallistavat immersiiiviset lomaohjelmapelit, taiteilijatapaamiset sekä luennot ja seminaarit. Työpajoissa käytetään osallistavan taiteen ja teatterin menetelmiä.

TAPAHTUMAT

Eri yleisöryhmille avoimiin tapahtumiin sai liittyä pääsylipun hinnalla. Myös ilmaisia tapahtumia ja osallistumisia järjestettiin. Ohjaajina toimivat museon omat työpajaohjaajat, teatteripedagogi tai vierailevat ammattilaiset.

Koko perheelle suunnatut työpajat, ohjatut ja esitykselliset pelit tai omatoimisesti tehtävät teatteri- ja kuvasuunnistukset auttavat näyttelyihin tutustumista. Kysymykset, kokoelmien yksityiskohtainen katsominen tai toiminnallisilla kokeilupisteillä itse tekeminen tutustuttavat esitävien taiteiden eri osa-alueisiin ja rohkaisevat heittäytymiseen ja vuorovaikutukseen.

Joulu- ja talvilomapeleissä tutustuttiin tanssin historiaan ja järjestettiin yllätyksenä käynnistyviä Teatterikissan tanssihepuli-discoja, joissa kaikki peliin osallistujat tanssivat yhdessä. Ke-väällä kokeiltiin tarpeistoammattilaisten Mari Hämäläisen ja Kaarina Soinin ohjauksessa tarpeistonvalmistajan ja -hoitajan työtehtäviä, seurattiin työnäytöstä ja osallistuttiin tarpeistovisaan. Kaapelimuseot jatkoivat yhteisten Perhepäivien järjestämistä. Syksyllä valmistettiin

oma varjonukke ja tehtiin varjoteatteriesityksiä Satupäivän innoittamana.

Helsinki-päivänä nähtiin Potkuri Ensemblen esitys *Utu ja Myrsky Linnunradalla*. Kansainvälisenä museopäivänä järjestettiin improvisaatiopajoja ja kansainvälisen tanssinpäivän varaslähdössä taivutettiin tanssisuunnistukseen.

Alakouluikäisille suunnatun Ääniä!-työpajan aikana opeteltiin kuuntelemaan, keräämään ja taltioimaan ääniä ympäristöstä, esineistä sekä laitteista ja tutustuttiin oman äänen käyttöön äänimateriaalin lähteenä. Pajassa tuotetut ja taltioidut äänet tulivat osaksi Teatterimuseon uuden *Kolmas soitto* -näyttelyn äänisuunnittelun kokeilupistettä. Työpajasta vastasivat äänisuunnittelijat Tuomas Fränti ja Hanna Rajakangas ja Teatterimuseon teatteripedagogi Milla Kortemaa.



Helsinki-päivänä Maneesissa nähtiin Potkuri Ensemblen lastenteatteriesitys *Utu ja Myrsky Linnunradalla*.

Vuoden aikana järjestettiin kahdeksan omaa taiteilijatapaamista ja kolme tilaisuutta yhdessä Tanssin talon kanssa. Kerran kuussa lauantai-iltapäivisin järjestetyissä tapaamisissa haastattelijana toimi toimittaja Kirsikka Moring. Kevätkauden vieraat olivat ohjaaja Pauliina Feodoroff, näyttelijä Timo Torikka ja ohjaaja-teatterinjohtajat Jussi Sorjanen ja Anni Mikkelsen. Syyskauden taiteilijatapaamisia yhdistävänä teemana oli suomalainen teatterikoulutus ja sen vaiheet. Vieraat puhuivat paitsi omasta urastaan, myös omista teatterikoulukokemuksistaan. Syksyn vieraita olivat näyttelijä, teatterinjohtaja Asko Sarkola, näyttelijä Sinikka Sokka, dramaturgi Vesa Tapio Valo ja näyttelijä Wenla Reimaluoto.

Tanssin talon kanssa toteutetut tilaisuudet linkittyivät Tanssin talon ajankohtaiseen ohjelmaan. Maaliskuussa järjestettiin flamencotaiteilija Rocio Molinan vierailun yhteydessä keskustelu "Flamenco Suomessa 2020-luvulla". (Otsikkoku-

va edellisellä sivulla.) Keskustelemassa olivat tanssitaiteilija Kaari Martin, flamencokitaristi Joonas Widenius ja tanssija Marja Rautakorpi. Keskustelua johdatteli toimittaja Liisa Vihmanen. Toukokuussa järjestettiin lisäksi tanssitaiteilija, koreografi Elina Pirisen taiteilijatapaaminen ja syyskuussa koreografi Liisa Pentin taiteilijatapaaminen.

Kaikki taiteilijatapaamiset ja keskustelut striimattiin suorana Teatterimuseon YouTube-kanavalle, jonne ne myös jäivät jälkikäteen katsottaviksi.

TAPAHTUMAYHTEISTYÖ

Kaapelimuseoiden yhteistapahtumana yhteistyössä Suomen Valokuvaterapiaseuran kanssa järjestettiin helmikuussa Keho ja mieli -klubi. Illan aikana kaikissa kolmessa museossa oli työpajoja ja yleisöluentoja.

Ääniä!-työpajassa kuunneltiin, kerättiin ja tuotettiin erilaisia ääniä Kolmas soitto -näyttelyn äänisuunnittelun kokeilupistettä varten. Lapsiryhmän taltioimia ääniä voi nyt kuunnella uudella näyttämöllä!





Kaapelimuseoiden yhdessä toteuttamassa ELEMENTS MINI BALL x Night at the Museum -tapahtumassa osallistujat kilpailivat keskenään erilaisilla tanssi-, muoti- ja dragesityksillä Teatterimuseon Maneesissa.

Huhtikuussa Kaapelimuseoilla toteutettiin iltatapahtuma ELEMENTS MINI BALL x Night at the Museum. Ballroom-tapahtumat ovat osa LGBTQIA+-yhteisöjen alakulttuuria. Tapahtumissa osallistujat kilpailevat keskenään erilaisilla tanssi-, muoti- ja dragesityksillä. Tapahtumat muodostuvat kategorioista, joiden myötä kilpailijat ottavat haltuun, muokkaavat ja käyttävät uudelleen länsimaisen kulttuurin visuaalisia symboleita, jotka liittyvät muun muassa feminiinisyyden, maskuliinisuuden, poseerauksen ja tyylin konsepteihin. Ballroom on myös voguen, kilpailuille olennaisen tanssityylin, syntypaikka.

Tapahtuma toteutettiin yhdessä Hotelli- ja ravintolamuseon sekä Suomen valokuvataiteen museon kanssa.

YLEISÖTYÖN TUNNUSLUKUJA

Näyttelyopastukset 45

Työpajat 221

Juhla- ja tykypajat 25

Muut yleisötapahtumat 43

Qaareva ry:n elävän mallin piirustus -ilta järjestettiin kesäkuussa osana virallista Pride-ohjelmaa. Tapahtumaan kuului sekä mallin piirtämistä että lavalla tapahtuvia esityksiä.

Taiteen Sulattamo on taide- ja mielenterveysjärjestö, joka tekee mielenterveystyötä taiteen keinoin. Museo on ollut Sulattamon kymmenen toimintavuoden aikana yhteistyökumppanina useassa eri produktiossa. Lokakuussa vietettiin Taiteen Sulattamon 10-vuotisjuhlia koko viikon juhlaohjelmistolla. Tapahtumiin kuului seminaari kulttuurin tuottamasta hyvinvoinnista, työpajoja neljänä päivänä, museon opastettuja ilmaiskieroksia, teatteriesitys ja juhlaa.

Joulutarinoita Teatterimuseolla -tapahtumassa museo oli tarinateatteriryhmien areenana koko päivän. Viiden tarinateatteriryhmän esitykset olivat museoyleisölle avoimia museon pääsylipun hinnalla.

Suomen valokuvataiteen museo, Hotelli- ja ravintolamuseo ja Teatterimuseo järjestivät Kaapelimuseoiden yhteisopastuksia, joissa tutustuttiin museoihin ja niiden näyttelyihin.

TILARESIDENSSITOIMINTA VAKIINTUI

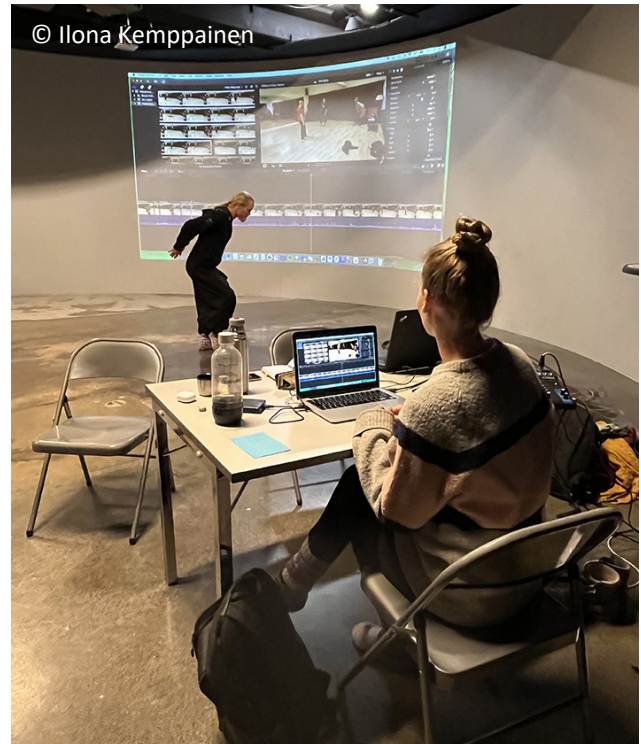
Museon tilaremontin jälkeen käynnistämä tilaresidenssiohjelma on vakiintunut museon ja esittävien taiteiden kentän väliseksi toimintamuodoksi. Tilaresidenssiä tarjotaan kahdesti vuodessa, 2–3 viikon ajaksi esittävien taiteiden kentän taiteilijalle tai ryhmälle. Kevään residensitaiteilijoiksi valittiin avoimen haun perusteella ohjaaja, elokuvantekijä Vilma Tihilä ja tanssija, koreografi Arttu Peltoniemi. He työstivät residenssinsä aikana *Kanalinnut*-nimistä tanssielokuvaa. Residenssin aikana Vilma Tihilä piti yleisölle avoimen luennon tanssielokuvasta ja Arttu Peltoniemi veti toiminnallisia, yleisöä aktivoivia luentoja Kaapelimuseoiden Keho ja mieli -tapahtumassa.

Syksyn residenssiin valittiin sirkusta, tanssi- ja pariteknikoita, akrobatiaa ja fyysistä teatteria yhdistävä Vilus.art, eli sirkustaiteilija Vilhelmiina Sinervo, tanssija, teatterintekijä Ines Kakkonen ja muusikko Mercedes Krapovickas. He valmistelivat teosta *Tonton Triet*. Työryhmän työskentelyä saattoi seurata Taiteiden yössä, avoimissa harjoituksissa ja näyttelyvierailun yhteydessä. Työryhmän demo järjestettiin varsinaisen residenssijakson jälkeen lokakuussa.

TYÖPAJAT, KERHOT JA KURSSIT

Kolmas soitto -näyttelyyn tehtiin uusi työpaja "Miten teatteriesitys syntyy" sekä näyttelyyn keskittyvä opastus. Kummassakin pohditaan ja keskustellaan siitä, mitkä ovat esitysten tekemisen lähtökohtia. Mistä ideat syntyvät? Millaisia erilaisia ammatteja ja taitoja esityksen tekemiseen tarvitaan? Miten esityksen eri osa-alueet – aihe, ohjaajan työ, esittäjän työ ja visuaalisuus – vaikuttavat toisiinsa ja toimivat yhdessä niin, että syntyy kiinnostava, tunteita ja ajatuksia herättävä kokonaisuus. Työpajassa käytetään myös toiminnallisia draamaharjoitteita asioiden esittämiseen. Kumpikin tuote on sovellettavissa eri ikäryhmille 6-vuotiaista ylöspäin.

Vaihtuvaan näyttelyyn *Everybody Dance!* toteutettiin Kaikki tanssii -työpajoja, joissa tutustuttiin näyttelyn sisältöihin ja kokeiltiin omaa liikeilmaisuja. *Syvää liikettä* -näyttelyyn liittyi kaksi työpajaa. Liikekuoro-pajassa tutustuttiin näyttelyssä esitettyihin tansseihin ja kokeiltiin niissä käytettyä liikemateriaalia. Näistä eri elementeistä



© Ilona Kempainen
Alkuvuoden 2023 residenssitaiteilijat Arttu Peltoniemi ja Vilma Tihilä työstivät residenssijaksensa aikana *Kanalinnut*-tanssielokuvaa.

koottiin yhteinen tanssikuoro. Tehtävä tanssiplaneetalla -pajassa matkustettiin avaruuden läpi Tanssiplaneetalle. *Tarpeisto* pääroolissa -näyttelyn opastuksessa tutustuttiin tarpeiston monipuoliseen rooliin esityksissä. Nam, yök, vau -työpajassa katsottiin, miltä tarpeiston valmistajan työhuoneessa näyttää ja kokeiltiin, miten tarpeistoa valmistetaan.

Pysyvät työpajat Teatteriseikkailu, Satupolku Ruma ankanpoikanen, Sirkus Huuhaa, Riisi kyykyssä ja Sammon ryöstö jatkoivat ohjelmistossa. Lapsille ohjattiin Synttäriseikkailuja, aikuisille Polttariseikkailuja ja juhliin räätälöitiin ja ohjattiin teatterityöpajoja.

Työyhteisöille oli tarjolla työkykyä ja työyhteisöä vahvistavia kokonaisuuksia erilaisilla painotuksilla, kuten esiintymisjännitys, ryhmän vuorovaikutus tai asiakaspalvelutilanteiden harjoittaminen toiminnallisesti draaman keinoin.

Teatterikerho kokoontui kerran viikossa kevään aikana, yhteensä 10 kertaa. Kesällä järjestettiin viikon kestävä Hyppy!-teatterikurssi. Kerho ja kurssi huipentuivat viimeisellä kerralla esitettyihin loppunäytöksiin.

Kauhean hyvä tapahtuma yleisölle!

Opetusyhteistyössä opiskelijat saavat mahdollisuuden työelämässä oppimiseen ja museo tavoittaa uusia kävijäryhmiä ja nostaa esiin esittävien taiteiden eri alueita.

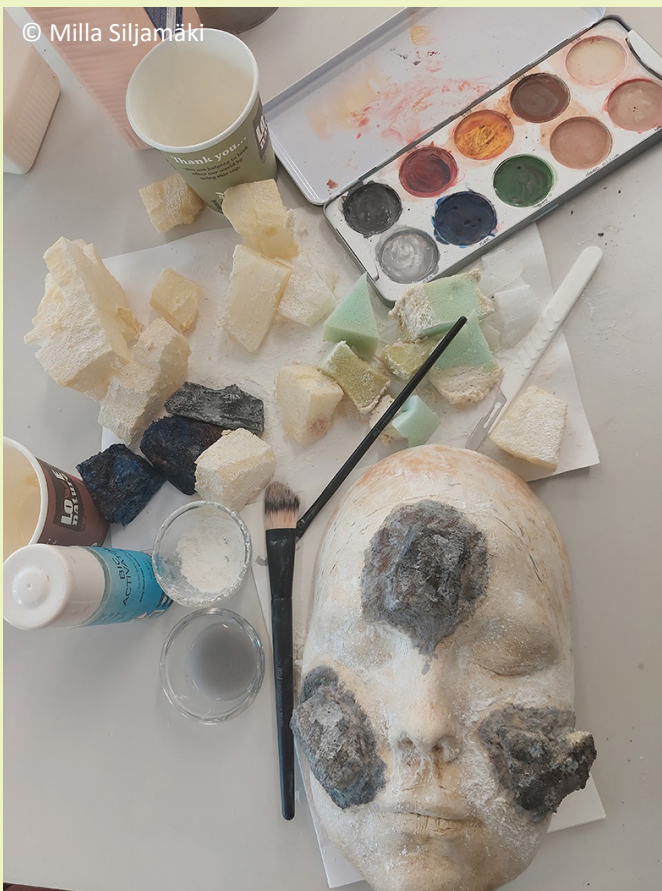
Stadin AO:n esitys- ja teatteritekniikan ammattitutkinnon ja Helsingin teatteriakatemian kanssa järjestettiin pyhäinpäivänä kauhun ja maskeerauksen teemapäivä Kauhua maskipurkista ja Kauhukävelyt.

Päivällä oli kauhuun ja teatteriin johdattavia luentoja: Tutkija Antti Taipale puhui aiheesta ”Mitä jos teatterin katsojaa kutsuttaisiin teatterin kokijaksi?” ja Jani Kylmälä kertoi kauhuelokuvan synnystä Hollywoodissa maskeeraajan silmin. Museokävijät saivat seurata Stadin AO:n opiskelijoita tekemässä maskeerauksen näyttötöitään. Malleina toimivat Helsingin teatteriakatemian opiskelijat.

Illalla liittyttiin K16-Kauhukävelyihin, joissa kauhukuvaston tutut hahmot heräsivät eloon museon näytellyissä.

Museokävijät seurasivat kiinnostuneina harvoin nähtävää maskeerauksen prosessia lähietäisyydeltä. Ensimmäisen kerran järjestetty teemapäivä oli menestys, ja yhteistyötä jatketaan tapahtumaa edelleen kehittäen.

Milla Kortemaa



HANKKEET JA YHTEISTYÖT

Yleisötyö oli mukana useissa yhteistyöhankeissa. Museo osallistui Helsingin kaupungin rahoittamaan Kulttuurin kummilapset -toimintaan viiden muun Kaapelin toimijan kanssa. Hankkeessa mahdollistetaan kaikille 2020 ja sen jälkeen syntyneille lapsille osallistuminen kahteen kulttuuritapahtumaan vuodessa niin kauan, kunnes he aloittavat koulun. Teatterimuseon kohdeyryhmänä ovat vuonna 2022 syntyneet, joille esitettiin maneesissa *Makeasti Oravainen* -teosta.

Museoboksi oli Kaapelimuseoiden kaksi vuotta jatkunut yhteistyö, johon saatiin rahoitus Museoviraston innovatiivisesta rahastosta. Hankkeessa kehitettiin netin välityksellä tapahtuvaa kohtaamispaikkaa, joka on sekä virtuaalinen että fyysinen tila ja oppimisympäristö.

Kaapelimuseoissa järjestettiin syyskuussa Helsingin kaupungin ruotsinkielisille varhaiskasvatustajille ja opettajille suunnattu Kultturkoordinatorträff -tapahtuma, jossa esiteltiin Helsingissä tapahtuvaa ruotsinkieleistä kulttuuritoimintaa. Tapahtuman organisoi Helsingin kaupungin Kultur och fritid -toimiala.

Teatterimuseo oli mukana Helsinki Mission, Helsingin kaupungin ja kulttuuritoimijoiden toteuttamassa Kulttuurikaveritoiminnassa. Kulttuurikaverit ovat apuna kaikille, joille kulttuuritapahtumaan lähtemisen kynnys on korkea, joita yksin lähteminen ei houkuttele tai joille se on vaikeaa. Vapaaehtoiset kulttuurikaverit lähtevät seuraksi tapahtumaan, varaavat liput ja tarvittaessa avustavat tai opastavat tapahtumapaikalle.

JUHLAPALVELU

Teatterimuseon juhlapalveluiden tavoitteena on tuottaa sekä yritys- että yksityisasiakkaille onnistuneita juhlia, joissa museon tietosisällöt ja elämyksellisyys nousevat esiin. Juhlapalvelu on myös uusien museoasiakkaiden hankkimiskana, juhlien kautta museo ja sen sisällöt tulevat tunnetuiksi museon perinteisiä asiakasryhmiä laajemmalle yleisölle. Teatterimuseon teatterikasvatuksen tuottama sisältö tarjoaa asiakkaille

TYÖPAJAT 2023

PYSYVÄT TYÖPAJAT

Teatteriseikkailu, kaiken ikäisille

Satupolku Ruma ankanpoikanen, 3-5-vuotiaille

Sirkus Huuhaa, 5-8-vuotiaille

Riisi kyykyssä, yli 6-vuotialle

Sammon ryöstö, 5-6-luokkalaiselle

Synttäriseikkailu

Polttariseikkailu

VAIHTUVIEN NÄYTTELYIDEN TYÖPAJAT

Kaikki tanssii, kaiken ikäisille

Liikekuoro, yläkoulusta aikuisiin

Tehtävä tanssiplaneetalla, eskarit ja viskarit

Nam, yök, vau, eskarit, alakoulu

Teatteripukutyöpaja, yläkoulu

KOLMAS SOITTO -NÄYTTELYN TYÖPAJAT

Miten esitys syntyy? yli 6-vuotiaille

OPASTUKSET

Yleisopastus

Tarpeisto-opastus, yläkoulu, aikuiset

Kolmas soitto -opastus, yli 6-vuotialle

Kaapelimuseoiden yhteisopastus

uudenlaisia palveluita ja sisältöjä tavalliseen yritysjuhlan sisältöön verrattuna.

Juhlapalvelu työllistää ensisijaisesti museossa työskenteleviä freelancereita ja tarjoaa runsaasti työtilaisuuksia täydentämään tuntipalkkaisten työntekijöiden ansioita. Myös teatteri-ilmaisun ohjaajille on tarjolla työtilaisuuksia. Juhlapalvelu toimii pääosin museon aukioloaikojen ulkopuolella.

Tilaisuuksia järjestettiin yhteensä 68, osallistujia näissä oli 4600. Suurin osa kävijöistä on edelleen ensikertalaisia, mutta joukossa on myös vakioasiakkaita.



ESINEKOKOELMAT JA ARKISTO

Teatterimuseon kokoelmat palvelevat suurta yleisöä, erikoisalan tutkimusta ja museon omaa toimintaa. Esinekokoelmat ja arkisto vaalivat kansallisesti merkittäviä esittävien taiteiden aineistoja, joista vanhimmat ovat peräisin 1830-luvulta. Säätiön sääntöjen ja valtakunnallisen vastuumuseotehtävän mukaisesti Teatterimuseo tallentaa kotimaista teatteria, tanssia, oopperaa, sirkusta ja esitystaidetta. Museon kokoelmapolitiikassa tallennustyö rajataan alan ammatilliseen toimintaan. Kokoelmat täydentyvät esittäviä taiteita tuottavien instituutioiden ja ryhmien sekä alan järjestöjen ja yksityishenkilöiden lahjoituksin.

Museon esinekokoelmissa on runsaasti teatterin, tanssin ja oopperan pukuja, lavastuspienoismalleja sekä puku- ja lavastusluonnoksia. Kokoelmissa on myös nukketeatterin aineistoa, teatteritekniikkaa ja jonkun verran vanhoja lavastuskappaleita, sirkuksen aineistoja sekä tarpeistoa.

Teatterimuseo ylläpitää museokentällä varsin laajaa arkistoa, jossa aineistoa on yli 1 170 hyllymetriä. Arkistossa on yhteisö- ja henkilöarkistoja

sekä erilliskokoelmia (käsiohjelmat, julisteet ja lehtileikkeet). Teatterimuseon arkistoon sisältyy runsaasti valokuvia (suurimmaksi osaksi esityskuvia) ja audiovisuaalista aineistoa (valtaosin esitystallenteita ja tekijähaastatteluja). Viime vuosina syntyjään sähköisten aineistojen osuus on kasvanut.

Syksyllä 2023 Teatterimuseon kokoelmissa painottuivat *Kolmas soitto* -näyttelyn taustatyöt ja kokoelmahallintajärjestelmäprojekti.

Kokoelmatiloissa tapahtuneen mittavan vesivahingon suurimmat vauriot tapahtuivat arkiston puolella ja kohdistuivat valokuvamakasiineihin ja pahimmat aineistovahingot valokuvavedoksiin. Vahinko aiheutti runsaasti jälkitöitä, joista suurin osa jouduttiin hoitamaan vakinaisen henkilökunnan voimin. Järjestelmäprojektin töiden vuoksi kokoelmat ja tietopalvelu olivat suljettuna jakson 1.2.–31.3.2023, vesivahingon vuoksi kokoelmapalvelut jouduttiin sulkemaan ajalle 1.9.–1.12.2023.

AINEISTOLAHJOITUKSET JA KOKOELMATYÖ

Amanuenssi, arkistonhoitaja, tutkija ja museonjohtaja muodostavat kokoelmatiimin, joka päättää yhdessä muun muassa aineistolahjoitusten vastaanottamisesta. Päätöksissä huomioidaan Teatterimuseon kokoelmapolitiikka ja muistiorganisaatioiden valtakunnallinen työnjako.

Esinekokoelmien aineistolahjoituksia vastaanotettiin 16 erää ja arkiston eri aineistotyyppien luovutuksia yhteensä 34 erää. Kartunnan kokonaismäärät olivat maltillisia. Osa lahjoituksista oli lisäksi aiemmin vastaanotettuihin luovutuseriin. Aineistoissa olivat edustettuina teatteri, ooppera, sirkus ja esitystaide.

KOKOELMIEN KARTUNTA 2023

Puvut 60 kpl

Luonnokset 2 283 kpl

Pienoismallit 5 kpl

Teatterinuket 11 kpl

Muut, esinekokoelmat 44 kpl

Asiakirja-aineisto 11,23 hm

Valokuvat 8 131 kpl

Äänitteet 19 kpl

Kuvatallenteet 14 kpl



© Ilona Kempainen

Vesivahingossa kastuneita valokuvia kuivatettiin väistötilassa. Samalla kartutettiin vahingot yleisellä tasolla. Osa valokuvista voitiin palauttaa arkistokäyttöön, osa vaatii konservointia.

Arkistossa luettelointiin Teuvo Puron henkilöar-kisto (n. 0,6 hm), Tampereen Työväen Teatterin vanhaa nuottikokoelmaa (3,7 hm) ja aiemman listauksen pohjalta Viipurin Näyttämön nuot-tikokoelma (4,4 hm). Näyttely- ja tietopalve-lutyön osana esinekokoelmien ja arkiston aineis-toja digitoitiin yhteensä 193 kpl.

Syksyllä kokoelmatyö painottui vesivahingon jälkitöihin. Kastuneet ja kosteudelle altistuneet valokuvat sekä muut valokuvamakasiineissa säilytetyt valokuvat siirrettiin vuokranantajan osoittamaan väistötilaan. Kuivumaan levitetty-jen kuvien osalta vahingot kartoitettiin yleisellä tasolla. Väistötilojen olosuhdesäätelemättömät tilat aiheuttivat pakkasten alettua uuden ongel-man valokuva-aineistolle, jotka alkoivat käpristyä kuivuuden seurauksena. Kuivumisvaiheen jäl-keen osa kuvista suojattiin uusin materiaalein ja palautettiin arkistokäyttöön. Voimakkaammin vaurioituneet kuvat pakattiin odottamaan jatko-toimenpiteitä. Ne vaativat konservointia, mikä on mahdollista vain erillisrahoituksen turvin.

Väistötiloista aineistot siirrettiin joulukuussa takaisin kokoelmatiloihin. Aineistot vievät kon-servointia odottaessaan väljemmän pakkaus-tavan vuoksi entistä enemmän tilaa.

Kokoelmien vaurioita arvioimassa ja konser-vointisuunnitelmaa tekemässä kävi kaksi kon-servaattoria, ja pelastusprojektiin palkattiin työntekijä kolmeksi kuukaudeksi. Esinemakasi-i-nissa kastui joitakin isompia lavastuskappaleita ja muutama teatterivalaisin. Puset kalusteet kuivuivat vähitellen, eivätkä ne vaurioituneet. Muutamassa metalliesineessä näkyy ruostumis-ta.

Yksä-kokoelmahallintajärjestelmän projektissa edettiin järjestelmän kaikkien varsinaisten ai-neisto-osioitten testimigraatioihin, ja suuri osa niistä saatiin tarkastettua. Uutta kehittämistyötä edellyttivät esimerkiksi digitaalisiin aineistoihin liittyvät määrittelyt. Vesivahingon jälkityöt ai-heuttivat projektille ennakoimattoman katkok-sen. Järjestelmän käyttöönotto siirtyi seuraavalle vuodelle.

Edit Kleinbarthin sirkusaineistot

Sirkustaiteilija Edit Kleinbarthin lahjoitus monipuolistaa Teatterimuseon kokoelmien sirkusaineistoja ja avaa suomalaisen sirkustoiminnan kytköksiä alan eurooppalaiseen historiaan.

Edit Kleinbarth esiintyi jo 1940-luvulla tasapainoilemalla hevosen selässä. Uransa eri vaiheissa hän myös jongleerasi ja esiintyi kyyhkysten ja koirien kanssa. Jäätyään eläkkeelle 1996 hän toimi vielä klovnina.

Äitinsä Elise Kleinbarthin puolelta Edit kuuluu merkittävään saksalaiseen Althoffin sirkus-sukuun. Isä Alexander Sandor Kleinbarth esiintyi useissa eurooppalaisissa sirkuksissa kouluratsastajana ja myöhemmin eläinten kouluttajana.

Kleinbarthit muuttivat Suomeen 1950. Perheen vuonna 1953 perustama Zoo Sirkus Sandor toimi 1960-luvulle saakka, mutta perhe työskenteli useissa suomalaisissa sirkuksissa ja tivolissa.

Edit Kleinbarthin aineistokokonaisuuteen sisältyy jongleerauksen ja klovnierian välineistöä, klovnipuku punaisine nenineen sekä valokuvia, julisteita ja muuta arkistoaineistoa. Arkistoaineistot kertovat Editin oman uran lisäksi hänen vanhempiansa sirkustoiminnasta.

Sanna Brander ja Eeva Mustonen



KOKOELMIEN NÄKYVYYS JA NÄYTTELYTÖ

Vuoden 2023 puolella jatkui esineiden valinta ja valmistelu sekä valokuvien valinta ja digitointi *Kolmas soitto* -näyttelyyn. Suhteellisen tuoreiden esitysten painottumisen sekä sirkuksen ja esitystaiteen aiempaa vahvemman huomioimisen myötä huomattava osa valokuvista ja kuvatallenteista hankittiin näyttelyä varten museon omien kokoelmien ulkopuolelta. Toisaalta viimeaikaisia lahjoituksia saatiin näyttelyssä monipuolisesti esille, erityisesti esineiden osalta. Aineistopyyntöjen ohella käyttö lupatiedustelut muodostivat suuren osan näyttelyn taustatöistä.

Teatterimuseon aineistoja oli myös esillä muiden organisaatioiden näyttelyissä: *Laula tyttö! – Aikamatka Erkkolaan* -näyttelyssä Tuusulassa, Tampereen Työväen Teatterissa edelliseltä vuodelta jatkuneessa lavastaja Hannu Lindholmin juhlanäyttelyssä, *Lahden kaupunginteatteri 100 vuotta* -näyttelyssä, Villa Gyllenbergin *Idän henkisyys* -näyttelyssä, The Community -taidekeskuksen järjestämässä *Houses of Tove Jansson* -näyttelyssä Ranskassa sekä Didrichsenin taidemuseon Rafael Wardi -näyttelyssä.

Lisäksi kokoelma-aineistoja oli esillä museon kotisivuilla, verkkonäyttelyissä ja -julkaisuissa sekä sosiaalisessa mediassa.

YHTEISTYÖ JA ASIAANTUNTIJATOIMINTA

Teatterimuseo on mukana ammatillisten museoiden valtakunnallisessa tallennus- ja kokoelmayhteistyöverkostossa (TAKO). Yksi TAKO:n toimintamuodoista on tallennustyönjako. Teatterimuseo raportoi verkostolle yleisellä tasolla omien tallennustehtäviensä mukaisen vuosittaisen aineistokartunnan. Teatterimuseo kuuluu TAKO:n pooliin Taide, oppi ja kokemus. Arkistosektorilla Teatterimuseo on mukana yksityisarkistojen kansallisen hankintapolitiikan työnjaossa, jota koordinoi Kansallisarkisto. Vuonna 2023 Teatterimuseo liittyi lisäksi arkistojen yhteistyötä edistävään Arkistoverkoston. Teatterimuseo kommentoi osaltaan Arkistoverkoston laatimaa Yksityisarkistotoiminta Suomessa -selvitystä.



Janika Holm, Minna Santakari ja Johanna Laakkonen koepystyttävät *Kolmas soitto* -näyttelyn vitriineihin valittuja aineistoja Vallilan kokoelmatiloissa.

Teatterimuseo ylläpitää yhdessä Teatterin tiedotuskeskus TINFOn kanssa Ilona-esitystietokantaa. Suomen kansallisooppera ja -baletti järjesti yhteistyössä Teatterin tiedotuskeskuksen ja Teatterimuseon kanssa kaksipäiväisen työpajatilaisuuden taide- ja kulttuurialan toimijoille sekä ohjelmistoalan yrityksille otsikolla: Taide ja tietojärjestelmät – sulkakynästä pilvipalveluun. Miten modernit tietojärjestelmät ja digitaalisuus tukevat taiteen tekemistä? Teatterimuseon tutkija Päivi Laine piti alustuksen aiheesta “Käyttäjän näkökulma esitystietokantoihin”.

Esittävien taiteiden ammattikentän ja alaan liittyvän korkeakouluopetuksen edustajien kanssa tehtiin yhteistyötä. Sidosryhmien kanssa oltiin tiiviissä yhteistyössä jo aineistolahjoituksista neuvoteltaessa ja aineistoja vastaanotettaessa. Yleisempää aineistoihin liittyvää neuvontaa annettiin esimerkiksi aineistoluovutusten yhteydessä.

TaT pukututkija Joanna Weckman teki yhteistyötä Teatterimuseon kanssa Suomen Kulttuurirahaston rahoittamissa tutkimusprojekteissa, jotka käsitelivät museon kokoelmaan kuuluvia etnisten vähemmistöjen esittämiseen käytettyjä pukuja. Toinen tutkimuksista jatkuu vuonna 2024.

Tampereen Teatterimuseon edustajan kanssa käytiin läpi yleisellä tasolla Teatterimuseon käytäntöjä aineistolahjoituksiin, aineistojen käsittelyyn ja luettelointiin sekä kokoelmahallintajärjestelmään liittyen.

Vuoden aikana kokoelmissa suoritti harjoittelunsa kaksi opiskelijaa (uskontotiede, Helsingin yliopisto ja museologia, Jyväskylän yliopiston avoin yliopisto) ja yksi työkokeilija (Coronaria). Edellisen vuoden vapaaehtoistyöntekijä jatkoi vuoden alussa.

TIETO- JA KUVAPALVELU JA KÄSIKIRJASTO

Tieto- ja kuvapalvelu vastaa sekä museon omaan materiaaliin että yleisesti teatteriin liittyviin tiedusteluihin. Asiakkaita palvelee puhelimitse, sähköpostitse ja Kysy museolta -palvelun kautta sekä paikan päällä tutkijasalissa. Käyntiaika varataan aina etukäteen. Tietopalvelua tehdään sovituissa määrin myös maksullisena.

Kuvapalvelun kautta toimitettiin tilaajille digitaalisia kopioita valokuvista ja muusta aineistosta tutkimus- ja julkaisukäyttöön. Tieto- ja kuvapalvelun tunnusluvut eritellään liitteessä.

Teatterimuseon varsinainen käsikirjasto sijaitsee tutkijasalin yhteydessä, jossa se palvelee ennen kaikkea tutkijasiasiakkaita. Käsikirjaston kokoelmat koostuvat lähinnä teatterihistoriasta, teatterialan tutkimuskirjallisuudesta, teatterintekijöiden muistelmateoksista, teatterialan kotimaisista aikakauslehdistä sekä teattereiden ohjelmistolehdistä.

Yksä-kokoelmahallintajärjestelmän määrittelyjen yhteydessä päätettiin, että Teatterimuseon käsikirjastossa siirrytään noudattamaan kokonaan uutta luokitusjärjestelmää. Vanha luokitus noudatteli Teatterikorkeakoulun kirjaston luokitusta, siksi oli luontevaa uudistaa museon kirjaston luokitus samoin kuten oli toimittu Teatterikorkeakoulun ja Kuvataideakatemian kirjastojen yhdistyessä Sörnäisten kampuskirjastoksi. Uuden luokitusjärjestelmän virallinen nimi on Taideyliopiston kirjaston Sörnäisten kampuksen luokitus.

Kokoelmien asiakaspalvelun sulun myötä myös tutkijasali oli suljettuna vuoden aikana kesä- ja joululomatauko mukaan lukien noin seitsemän kuukautta.



Ohjaaja Lisbeth Landefort lahjoitti aineistojaan, muun muassa *Kolmas soitto* -näyttelyn vitriiniin heti päätyneen rekvisiittapatsaan Tampereen Työväen Teatterin esityksestä *Poltettu oranssi* (1969).



KANSAINVÄLINEN TOIMINTA

Kansainvälinen toiminta oli vilkasta erityisesti yleisötyön osalta. Keväällä 2021 aloitetut kaksi Erasmus+ -hanketta päättyivät keväällä 2023. Pohjoismainen yhteistyö käynnistyi pandemian aiheuttaman hiljaisuuden jälkeen, kun alan pohjoismainen yhteistyöorganisaatio Nordisk Center för Teaterdokumentation (NCTD) kokoontui Teatterimuseossa toukokuussa. Yhteistyöverkosto on avoin pohjoismaisille esittävien taiteiden museoille, arkistoille, kirjastoille, muille organisaatioille ja yksityishenkilöille.

Pohjoismaisen verkoston lisäksi Teatterimuseo on SIBMAS-järjestön (International Association of Libraries, Museums, Archives and Documentation Centres of the Performing Arts) jäsen.

ERASMUS-PROJEKTIT PÄÄTÖKSEEN

Keväällä 2021 aloitettujen kahden Erasmus+-projektin aikataulut viivästyivät pandemian takia ja hankkeet venyivät vuodelle 2023.

(In)Different Journey -hankkeen kohderyhmänä olivat erityistä tukea tarvitsevat nuoret aikuiset. Kumppanimaita olivat Portugali, Unkari, Turkki, Ranska ja Italia. Suomessa toteutettiin helmikuussa Multiplier event -tapaaminen, jonka yhteydessä järjestettiin yhdessä eri maiden toimijoiden kanssa toiminnallinen seminaaripäivä ”Taidelähtöisten menetelmien käyttäminen työskennellessä erityistä tukea tarvitsevien nuorten kanssa”. Tapahtumaan kutsuttiin ammattilaisia, jotka työskentelevät erityistä tukea tarvitsevien nuorten kanssa sekä alan opiskelijoita. Projektin viimeinen yhteistapaaminen oli Portugalissa. Hankkeen lopputuloksena toteutettiin nettijulkaisu *(In)Different Journey Artistic Practices for Inclusion*. Julkaisusta toimitetaan erikseen suomenkielinen versio.

FemPower-projektin tavoitteena oli voimaannuttaa maahanmuuttajataustaisia naisia, auttaa heitä kielen oppimisessa ja oman paikan löytämisessä yhteiskunnassa käyttämällä taiteen keinoja. Teatterimuseon lisäksi hankkeessa on mukana organisaatiot Saksasta, Sloveniasta ja Italiasta. Projektin viimeinen yhteinen tapaaminen järjestettiin Helsingissä tammikuussa. Hankkeen loppuseminaarit järjestettiin helmikuussa yhtä aikaa kaikissa osallistujamaissa. Tapahtumien osallistujat olivat toisiinsa yhteydessä internetin välityksellä. Seminaariin osallistui maahanmuuttajanaisten kanssa työskenteleviä ammattilaisia sekä taiteilijoita. Projektista kirjoitettiin käsikirja Creative FemPower.

FemPower-projektin Suomen päätöseminaari järjestettiin Arkadia-teatterissa yhtä aikaa muiden osallistujamaiden vastaavien tilaisuuksien kanssa.



© Sanna Brander

Pohjoismaista verkostoitumista

Teatterimuseossa järjestettiin 15.–16.5. pohjoismaisen Nordisk Center för Teaterdokumentation (NCTD) -verkoston tapaaminen ja kokous. NCTD:n tavoitteena on edistää esittävien taiteiden dokumentointia ja tutkimusta tekemällä yhteistyötä muistiorganisaatioiden, teattereiden ja esittävien taiteiden yhteisöjen sekä tutkimuskentän ja muiden sidosryhmien kesken.

Suomalaisten osallistujien lisäksi mukana oli osallistujia Ruotsista, Norjasta, Tanskasta ja Islannista. Tapaamisen teemana oli esittävien taiteiden vapaalla kentällä työskentelevien taiteilijoiden ja ryhmien työn dokumentointi ja kulttuuriperinnön säilyttäminen.

Ensimmäisen päivän ohjelmassa oli esitelmiä, joita pitivät Astrid von Rosen Göteborgin yliopistosta, Anna Lawaetz Kuninkaallisesta kirjastosta Kööpenhaminasta, Johanna Mäkelä Sirkuksen tiedotuskeskuksesta sekä Anni Saisto Porin taidemuseosta ja Juha Mehtäläinen T.E.H.D.A.S ry:stä. Vieraat tutustuivat myös Teatterimuseon näyttelyihin ja näkivät 4 Floors of Whores -ryhmän esityksen *Enfant Terrible* Viirus-teatterissa.

Toisen päivän tapahtumapaikkana oli Suvilahti, missä verkoston kokouksen lisäksi tutustuttiin Esitystaitteen keskus Eskukseen ja Uuden sirkuksen keskus Cirkoon. Cirkossa toimintaa esittelivät toiminnanjohtaja Jarkko Lehmus ja viestintä- ja markkinointipäällikkö Timo Riitamaa. Eskuksen työstä kertoivat toiminnanjohtaja Meena Kaunisto ja tuottaja Titta Halinen (otsikkokuva edellisellä sivulla).

Johanna Laakkonen



TALOUS

Teatterimuseon talouden perustan muodostavat valtionosuus ja harkinnanvarainen tuki valtakunnallisille vastuumuseoille, Helsingin kaupungin toiminta-avustus sekä oma tuotto. Vuonna 2023 varsinaisen toiminnan kulut olivat 1 559 918,26 euroa (1 334 867,89 euroa vuonna 2022), ja suurimmat menoerät olivat henkilöstökulut 721 057,10 (628 513,20) ja vuokratulot 436 041,58 euroa (406 512,79). Valtionapu oli 863 897 (847 975) ja Helsingin kaupungin toiminta-avustus 280 000 euroa (271 200). Oma tuotto oli 276 746,49 euroa (276 982,82). Vuoden 2023 tilinpäätös osoittaa 138 907,10 euroa alijäämää (136 145,90 ylijäämä vuonna 2022).

Hallituksen päätöksellä vuoden 2022 ylijäämä osoitettiin uuden perusnäyttelyn kuluihin, joihin sisältyvät myös ulkopuolisen työvoiman palkkakustannukset. Näyttelytilasta puuttui kokonaan perusvarustus, kuten näyttelyrakenteet, vitriinit ja tarvittava valaistus. Kokeilunäyttämön taiteellisen suunnitteluun saatiin 23 000 euron apuraha Alfred Kordelinin säätiöltä, ja Olga ja Vilho Linnaon säätiö tuki puku- ja lavastuskokonaisuuden toteutusta 6 000 eurolla.

Vallilan kokoelmatilojen osalta vuokranantajan museolle myöntämä portaittainen vuokranalennus päättyi kesällä 2023, minkä lisäksi vuokratuloja nostivat vuokran sitominen elinkustannusindeksiin (60 %) sekä kiinteistön ylläpidon kustannusindeksiin (40 %).

Kokoelmatilojen vesivahingon kulut museolle ovat arviolta noin 100 000 euroa mukaan lukien konservoinnin kustannukset. Suojamateriaalien vahinkojen arvio on noin 24 000 euroa, josta vakuutus korvasi noin puolet. Konservointiarvio

vahingoittuneelle aineistolle on noin 66 000 euroa. Konservointia voidaan toteuttaa ainoastaan erillisrahoituksella. Lisäksi vahingon jälkityöt aiheuttivat ylitöistä johtuvia henkilöstökuluja.

Saavutettavuuden mahdollistava invahissia Arkadian näyttelytilaan ei voitu edelleenkään toteuttaa kustannussyistä.

Teatterimuseon oma pääoma tilikauden päättyessä oli 165 381,01 euroa (304 288,11 vuonna 2022).

Hallituksen jäsenille maksettiin kokouspalkkio. Muita lähipiirin taloudellisia toimia ei ollut.



Uuden perusnäyttelyn tila varustettiin mm. Amos Rex -museosta ostetuilla vitriineillä. Samoja vitriinejä oli hankittu jo aiemmin remontissa uusittuun sisäntuloon.



TILAT JA TEKNIikka

Teatterimuseon toiminta jakaantuu kahteen toimipisteeseen: kokoelmat, arkisto, tutkijasalit, yleisötyö ja hallinto sijaitsevat Vallilassa (yhteensä 1 495 m²), näyttelytilat, yleisötyö, tiedotus sekä juhlapalvelut ja muut yleisötapahtumat eli museon yleisölle avoin toiminta Kaapelitehtaalla (yhteensä 1 255,7 m²).

Kokoelma- ja arkistotilojen olosuhteet ovat museotoiminnan edellyttämällä tasolla. Toimistotilojen ja Kaapelitehtaan tilojen siivouksesta huolehtii Sivex Oy. Kaapelitehtaan turvallisuus- ja aulapalveluista vastaa Securitas Oy.

Kaapelitehtaalla paloilmoinn-laitteisto uusittiin toimintavuoden aikana. Uuden pysyvän näyttelyn avaamisen yhteydessä korjattiin joitakin sähkökiskojen sijoitteluja.

Vallilan kokoelmatilojen vesivahingon aiheutti kiinteistön sisällä kulkevan sadevesiviemärin irtoaminen liitoksestaan voimakkaiden rankkasateiden aikana 31. elokuuta. Viemärin irtoaminen tapahtui K1 kerroksessa sijaitsevan pesuhuoneen välikattotilassa, mistä vesimassa

pääsi leviämään laajalle alueelle. Välipohjan läpivientien (pääosin liikuntasauvojen) kautta vettä valui myös alapuolella sijaitseviin museon kokoelmatiloihin.

Kohteessa suoritettiin irtoveden poistotyö ja asennettiin puhaltimia sekä kuivaimia 1. syyskuuta. Vahinkoalueiden tarkastus suoritettiin 8. syyskuuta. Irtovesi saatiin poistettua pinnoilta nopeasti, joten vauriot kiinteistölle eivät olleet niin laajoja kuin ne olisivat tämänkaltaisessa vahingossa voineet olla. Välipohjarakenteen alapinnassa ei havaittu merkkejä laajamittaisesta vaurioitumisesta.

Teatterimuseon tiloihin vettä valui useasta erillisestä kohdasta, mutta pääosin vaurioalueen rakenteet ja pintamateriaalit kestivät vuotovesien rasituksen vaurioitumatta. Teatterimuseon valokuvamakasiinien välisten kipsilevyseinien alaosat kastuivat laajasti. Tiloissa havaittiin myös kahitiiliseinien alimpien tiilien olevan paikallisesti kosteita. Lisäksi esinemakasiinissa havaittiin vaurio, joka ei todennäköisesti liittynyt kyseiseen vuotoon. Ulko- ja maapaineseinän vauriojälki sijaitsee pääosin korotetun lattiapinnan alapuolella ja tarkastelun perusteella vaurion todettiin olleen aktiivinen jo pidemmän aikaa. (Mahdollisesti kyseessä on maanpaineseinän läpi tapahtuva kastuminen.) Korjaustyöt aloitettiin syyskuussa ja kuivatus ja pintamateriaalien korjaus saatiin valmiiksi 15.11.

Hätäpelastustöihin käytettiin vakinaisen henkilökunnan ja museon freelancereiden työaikaa yli 100 tuntia 31.8.–3.9. välisenä aikana. Syksyn aikana pelastus-, kuivatus- ja uudelleenjärjestelytyötä tehtiin sekä vakinaisen henkilökunnan että määräaikaisen assistentin (3 kk) työnä.

Vesivahingon aiheuttamia vaurioita korjattiin kokoelmatiloissa syys–marraskuussa. Akuutti vesivahinko paljasti myös pidempään aktiivisena olleen kosteusvaurion.



© Sanna Brander



HENKILÖKUNTA

Teatterimuseossa työskenteli vuoden 2023 aikana yhteensä 51 henkilöä vakinaisissa, määräaikaisissa ja tuntiperusteisissa töissä. Lisäksi museolla oli tet-, korkeakoulu- ja ammattikouluharjoittelijoina ja vapaaehtoistyövoimana kaikkiaan 52 henkilöä.

Museon vakinaiseen henkilökuntaan kuului 10 henkilöä. Museonjohtaja FT Johanna Laakkonen, projektipäällikkö HuK Meri Eerola, tiedottaja FM Ilona Kemppainen, vastaava museomestari Heikki Suomi, arkistinhoitaja FM Eeva Mustonen, tutkija FM Päivi Laine, museolehtori FK Heini Räsänen, teatteripedagogi, teatteri-ilmaisun ohjaaja AMK Milla Kortemaa, amanuenssi FM Sanna Brander ja museotyöntekijä Kimmo Hokkanen.

Liikunta- ja kulttuurietua annettiin kaikille yli 6 kuukauden työsuhteessa olleille 200 euron arvosta. Paikallisen sopimuksen mukaisesti henkilökunta sai käyttää tunnin viikossa työkykyä ylläpitävään liikuntaan.

HALLINTOELIMET

EDUSTAJISTO

Teatterimuseon säätiön kolmivuotiskaudeksi 2023–2025 valittu edustajisto kokoontui vuoden aikana kaksi kertaa. Edustajiston puheenjohtajana toimi Suomen Teatterit ry:n viestintä- ja yhteyspäällikkö Tiina Piispa.

Suomen Teatterijärjestöjen Keskusliitto ry:n nimeäminä varsinaisina jäseninä ja varajäseninä (suluissa) ovat toimineet seuraavat: Suomen Teatterijärjestöjen Keskusliiton nimeämät jäsenet: Eija Vilpas (Katri-Maria Peltola), Tiina Piispa (Kaisa Paavolainen), Anu Karanto (Mikael Kinanen),

Mika Vainio (Leena Kärkkäinen), Jaska Teuri (Marketta Viitala), Vespa Laine (Mika Haaranen), Kirsi Manninen (Antti Seppänen), Ella Brigatti (Merja Levo), Ulla-Maija Peltola (Kari Junnikkala) ja Petri Mäkipää (Satu Vihavainen).

Helsingin kaupungin nimeäminä varsinaisina jäseninä ja varajäseninä (suluissa) ovat toimineet Lotta Backlund (Aku Lohimäki) ja Mikko Lahtiluoma (Marina Huttunen).

Suomen museoliiton nimeämänä varsinaisena jäsenenä on toiminut tutkija Outi Penninkangas.

HALLITUS

Säätiön hallitus kokoontui vuoden aikana kuusi kertaa. Puheenjohtajana on toiminut lavastaja Antti Mattila ja varapuheenjohtajana päällikkö Jyri Pulkkinen. Muut hallituksen jäsenet ovat tutkija Tua Helve, tutkija Outi Lahtinen, museonjohtaja Johanna Lehto-Vahtera, Lotta Nevalainen-Tomasek Sirkuksen ja tanssin tiedotuskeskuksesta ja toimittaja Raisa Rauhamaa.

TILINTARKASTAJAT

Säätiön tilintarkastajana toimi vuonna 2023 Nexia Oy, vastuunalaisena tarkastajana HT Emmi Cavenius.

JÄSENYYYDET

Teatterimuseon työnantajajärjestö on Palta ry, lisäksi museo on Suomen museoliitto ry:n, Sibmas ry:n, Suomen Oistat-keskus ry:n ja Tanssin talo ry:n jäsen. Museonjohtaja on Suomen museonjohtajat ry:n jäsen. Museolla on osakeomistus Kustannusosakeyhtiö Teatterissa ja Suomen Kansallisteatterin Osakeyhtiössä. Organisaatioissa museota on tarvittaessa edustanut museonjohtaja.

VUODEN 2022 TUNNUSLUVUT

	2023	2022
NÄYTTELYKÄVIJÄT		
Maksaneet kävijät	19 847	21 052
Ilmaiskävijät	4 731	4 724
Yhteensä	24 578	25 776
TIETOPALVELU		
Tutkijakäynnit	84	88
Ryhmäkäynnit/käyneet henkilöt	2/7	1/8
Yksittäiset muut kävijät	-	3
Puhelintiedustelut	30	29
Sähköpostitiedustelut	389	406
Asiakkaat yhteensä	510	534
Kuvakopiot eri käyttötarkoituksiin	176	192
Arkistolainat (yksikköä/laatikkoa)	16	18
TEATTERIKASVATUS JA YLEISÖTOIMINTA		
Näyttelyopastukset	27	27
Työpajat	210	210
Juhlapajat/tykypajat	21/13	21/13
Muut yleisötapahtumat	32	32
Virtuaaliset tapahtumat	4	4
Koulutus- ja asiantuntijatapahtumat verkossa	-	-
Verkkosivuilla vierailut	66 988	45 486
Verkkopalveluissa vierailut yhteensä	*	50 311
SAAVUTETTAVUUS		
Ilmaispäivät	2 pv / 62 h	2 pv / 56 h
Avoinnaolotunnit/-päivät / Kaapeli	2 250 h / 306 pv	2 118,5 h / 298pv
NÄYTTELYT		
Oma, uusi tuotanto	1	1
Yhteistuotanto	2	1
Muiden tuottamat	-	-
Verkkonäyttelyt, uusi	-	1
Kiertonäyttelyt, valmistuneet	-	-
Kiertonäyttelyt, kiertokerrat	-	-
JULKAISUT		
Verkojulkaisut	-	1

* Verkkopalvelujen kävijälaskenta on muuttunut, kaikki verkkosivujen ja -palveluiden käynnit sisältyvät edelliseen lukuun.

KOKOELMAT

Esinekokoelmien kartunta (kpl)

Näyttämöpuvut	60	29
Lavastus- ja pukuluonnokset	2 283	451
Pienoismallit	5	1
Teatterinuket	11	63
Muut	44	93
Yhteensä	2 403	637
Esineitä kokoelmissa yhteensä	34 775	32 372

Esinekokoelmien luettelointi ja digitointi

Esineiden luettelointi Ida-tietokantaan	-	-
Digitointi	60	54
Digitointi- ja luettelointiaste	n. 25 %	n. 25 %

Varsinaisen luetteloinnin piirissä esineitä on todellisuudessa enemmän, sillä kaikkia manuaalisesti luetteloituja esineitä ei ole vielä viety sähköiseen tietokantaan. Lisäksi tietokannan yksi tietue voi käsittää useampia esineitä, esimerkiksi sarjan tietyn tuotannon luonnoksia. Digitointiasteen suhteelliseen vähäisyyteen vaikuttaa laaja lavastus- ja pukuluonnoskokonaisuus, joka on noussut esinekokoelmien suurimmaksi aineistoksi.

Asiakirja-aineiston kartunta (Lahjoituksia / määrä hyllymetreinä)

Lahjoitukset	/10,93	9/6,88
Lisälahjoitukset	/0,3	3/1,00
Yhteensä	/11,23	12/7,88

Asiakirjojen järjestäminen, luetteloiminen ja digitointi

Järjestäminen ja luettelointi Ida-tietokantaan	8,7 hm	-
Digitointi	26 kpl	15 kpl

Vuonna 2023 luettelointitietoja ei järjestelmävaihdoksen vuoksi voitu vielä viedä kokoelmahallintajärjestelmään.

Valokuvien kartunta (Lahjoituksia / määrä kappaleina)

Lahjoitukset	/ 6 704	10 / 3 593
Lisälahjoitukset	/ 1 427	3 / 110
Yhteensä	/ 8 131	13 / 3 703

Valokuvien luettelointi ja digitointi

Kuvakohtainen luettelointi Ida-tietokantaan	-	-
Yleisen tason listaus Ida-tietokantaan	-	-
Digitointi	152	694

AV-arkiston kartunta (Lahjoituksia/määrä kappaleina)

Äänitteet	19	25
Kuvatallenteet	14	22
Yhteensä	33	47

AV-aineistojen luettelointi ja digitointi (kpl)

Tallennekohtiaisen luettelointi Ida-tietokantaan	-	-
Yleisen tason listaus Ida-tietokantaan	-	-
Digitointi	-	10

Arkiston yksittäiset lahjoituserät sisältävät usein eri aineistotyyppisiä. Tällaisissa tapauksissa aineistojen alkuperäinen yhteys säilytetään luetteloinnin avulla, mutta tilastoissa asiakirja-aineistot, valokuvat ja av-aineistot huomioidaan omina lahjoituserinä. Valokuvat ja av-aineistot tilastoidaan kappaleina, eikä niiden viemää tilaa huomioida hyllymetri- tai gigamäärässä. Teatterimuseo ottaa vastaan myös erillisiä käsiohjelma- ja julistelahjoituksia, mutta näitä ei toistaiseksi ole huomioitu kartuntatilastoissa.

HENKILÖSTÖ (henkilötyövuosina)

Vakinaiset, päätoimiset	10	10
joista museoammatillisia	10	10
Muu päätoiminen	2,02	0
joista museoammatillisia		0
Osa-aikaiset ja tuntityöntekijät	3,04	2,3
Palkattomat		0
Vapaaehtoiset (tehdyt tunnit)	447 h	437,5 h

TALOUS

Tulot		
Oma tuotto	276 746	276 982
Valtio	863 897	922 975
Kaupunki	280 000	271 200
Menot		
Palkat	-679 876	-596 306
Vuokrat	-436 042	-406 512
Kiinteistömenot	-36 351	-40 981
Palvelut	-170 877	-171 629
Toiminta	-144 337	-1 334 867

KOKOELMIEN ESILLÄOLO 2023

Näyttelylainat:

- *Kaapelitehtaan museoiden vitriini*, Kaapelitehdas 1.3.2023–. 1 puku.
- *Lahden kaupunginteatteri 100 vuotta*, Lahden kaupunginteatterin aulassa 11.3.2023–. 1 puku.
- *Nurkanvaltausvitriini – Ruokarekvisiittaa (Tarpeisto pääroolissa -näyttelyn yhteydessä)*, Hotelli- ja ravintolamuseo 22.3.–17.9.2023. 27 tarpeistoesinettä.
- *Idän henkisyys*, Villa Gyllenberg 26.4.–13.8.2023, 5 digitaalista valokuvakopiota ja 1 digitaalinen kuvakopio muusta arkistoaineistosta.
- *Laula tyttö! – Aikamatka Erkkolaan*, Taiteilijakoti Erkkola 6.6–24.9.2023. 1 puku, 1 digitaalinen valokuvakopio ja 10 digitaalista kuvakopiota muusta arkistoaineistosta.
- *Houses of Tove Jansson*, kulttuurikeskus The Community, Pariisi 4.8.–21.11.2023. 1 puku, naamio ja yksi asuste.
- *Rafael Wardi*, Didrichsenin taidemuseo 9.9.2023–28.1.2024. 3 pukua, 6 luonnosta ja 2 kpl arkistoaineistoa.

Omat näyttelyt:

- *Tarpeisto pääroolissa*, 31.3.2023–7.1.2024. 1 tarpeistoesine.
- *Everybody Dance!*, 27.1.–3.9.2023. 2 kuvatallennetta.
- *Kolmas soitto*, 3.11.2023–. Pukuja 14 kpl, pienoismalleja 7 kpl, muita esineitä 36 kpl, arkistoaineistoa 3 kpl, 10 digitaalista kuvaa luonnoksista, 2 digitaalista kuvaa pienoismalleista, 64 digitaalista kuvakopiota ja 15 digitaalista kopiota muusta arkistoaineistosta.

Muut omassa toiminnassa näkyvät aineistot:

- 5 esinekuvaa ja 17 kuvaa valokuvista.

Yhteensä 100 pukua/esinettä ja 17 puku-/esinekuvaa sekä 7 kpl arkistoaineistoa ja 113 kuvaa valokuvista tai muusta arkistoaineistosta.

TAPAHTUMAT JA OHEISOHJELMA 2023

TAITEILIJATAPAAMISET, KESKUSTELUT JA LUENNOT

Taiteilijatapaamiset

- 4.2. Pauliina Feodoroff
- 1.3. Timo Torikka
- 11.3. Jussi Sorjanen
- 14.4. Anni Mikkelsen
- 16.9. Asko Sarkola
- 14.10. Sinikka Sokka
- 11.11. Vesa Tapio Valo
- 9.12. Wenla Reimaluoto

Tapahtumat yhdessä Tanssin talon kanssa

- 29.3. Flamenco Suomessa 2020-luvulla
- 13.5. Elina Pirisen taiteilijatapaaminen
- 23.9. Liisa Pentin taiteilijatapaaminen

Luennot

- 25.1. Vilma Tihilä: Mitä tanssielokuva on ja miten se tehdään
- 5.10. Minna Canth -seura
- 4.11. Antti Taipale: Mitä jos teatterin katsojaa kutsuttaisiin teatterin kokijaksi?
- 4.11. Jani Kylmälä: Kauhuelokuvan synty Hollywoodissa maskeeraajan silmin

SEMINAARIT

- (In) Different -seminaari 8.2. klo 9.30–17
- FEM-power -seminaari 15.2. klo 15–17
- Tarpeistoalan koulutuksen kehittämisseminaari 24.4. klo 11–13.30
- NCTD 15.–16.5.

RESIDENSSI

Kevät:

- 25.1. Vilma Tihilä: Mitä tanssielokuva on ja miten se tehdään
- 10.2. Arttu Peltoniemi, työpajat Keho ja mieli -klubilla

Syksy:

- Vilus.art, avoimet treenit 25.8.
- Vilus.art, Tonton Triet 20.10.

AVOIMET TAPAHTUMAT PERHEILLE

- Teatterikissan joululomapeli 3.–6.1.
- Teatterikissan talvilomapeli 21.–24.2.
- Kaapelimuseoiden Perhepäivä 8.4.
- Kaapelimuseoiden Perhepäivä 18.10.

KERHOT JA KURSSIT

Teatterikerho 10.1.–21.3., esitys 21.3.: Ajan avaimet
Kesäkurssi Hyppy2, 12.–16.6., esitys 16.6.: Lahja

MUUT

10.2. Kaapelimuseoiden Keho ja mieli -klubi
28.4. Kansainvälisen Tanssinpäivän varaslähtö, omatoiminen tanssisuunnistus
18.5. Kansainvälinen museopäivä, 3 x impropaja
12.6. Helsinki-päivä, Utu ja Myrsky Linnunradalla (Potkuri Ensemble)
Vogue Ball
28.6. Qaarevan elävän mallin piirustusilta
9.–14.10. Sulattamon juhlaviikko: seminaari, esitys, gaala, neljä työpajaa, yksi kimara ja kaksi opastusta
17.12. Joulutarinoita, tarinateatteripäivä
15.10. Ääniä-työpaja
4.11. Kauhukävelyt
26.4./31.5./28.6./27.9./25.10./29.11. Kaapelimuseoiden yhteisopastukset

KULTTUURIN KUMMILAPSET

Makeasti oravainen 20.3.–29.5. & 2.10.–11.12.

NÄYTTELYTYÖRYHMÄT VUONNA 2023 AVOINNA OLLEISSA VAIHTUVISSA NÄYTTELYISSÄ

EVERYBODY DANCE

Projektin hallinta: Tone Erlien Myrvold, Annika Gooch
Kuraattorit: Tone Erlien Myrvold, Kaisa Tiainen, Lars Annersten, Anna Björk
Näyttelysuunnittelu: MUSEEA
Graafinen suunnittelu: MUSEEA
Audiovisuaaliset installaatiot ja valot: Øystein Kjørstad Fjeldbo
Keeping together in time -installaatio: Sara Lindström
Videoeditointi: Odin Kvistad
Näyttelyrakenteet: Eckerud True Quality

Työryhmässä lisäksi: Egil Bakka, Sanna Brander, Aleksander Dybowski, Elina Eskola, Monica Åslund Forsén, Gwendoline Gambet, Anna Gavanas, Georgiana Gore, Cathryn Humphreys, Stefan Korpar, Pälvi Laine, Eeva Mustonen, Heini Räsänen, Raija-Liisa Seilo, Johan Sturk, Elisabeth Tegner, Philip Teir

Toteutus: Sanna Brander, Lauri Helle, Janika Holm, Ilona Kemppainen, Maria "Joze" Peura, Heikki Suomi

Everybody Dance! -näyttelyn toteutumista ovat tukeneet Nordisk Kulturfond, Pohjoismaiden ministerineuvosto ja Suomalais-norjalainen kulttuurirahasto.

TARPEISTO PÄÄROOLISSA

Näyttelytoimikunta: Pipsa Keski-Hakuni, Antti Hosia, Irene Lång, Mirja Arkonsuo, Maarit Sallinen, Mikko Salmi, Mari Heinonen, Sirpa Törmä, Mira Rokkanen ja Janika Holm

Näyttelykoordinaattori: Antti Hosia
Käsikirjoitus: Näyttelytoimikunta & Eeva Kemppi
Visuaalinen suunnittelu: Pipsa Keski-Hakuni ja Mikko Salmi
Näyttelytilan graafinen suunnittelu: Janika Holm
Markkinoinnin graafinen suunnittelu: Antti Hosia
Valosuunnittelu: Tomi Tirranen
Eläinstudion äänisuunnittelu: Erno Hulkkonen
Lukija: Jarmo Heikkinen

Toteutus: Pipsa Keski-Hakuni, Hannu Keski-Hakuni, Mikko Salmi, Irene Lång, Janika Holm, Anu Sallinen, Mira Rokkanen, Johanna Peura, Sini Mehtonen, Jenny Villikka, Sini Junnola, Heikki Suomi, Sanna Brander

Kiitokset: Mari Solja, Sanna Sucksdorff, Koulutuskeskus Salpaus, Helsingin Kaupunginteatteri, Joensuun kaupunginteatteri, Mikkelin Teatteri, Riihimäen Teatteri, Seinäjoen Teatteri, Suomen Kansallisopera ja -baletti, Suomen Kansallisteatteri, Svenska Teatern, Wasa Teater, Tarpeistokilta

Näyttelyn toteutumista ovat tukeneet: Alfred Kordelinin säätiö, Pohjois-Pohjanmaan kulttuurirahasto, Taiteen edistämiskeskus, Teatterialan ammattilaiset – TAM ry

KOLMAS SOITTO

Kuratointi: Taija Helminen ja Minna Santakari

Näyttelytekstit: Taija Helminen

Visuaalinen suunnittelu: Minna Santakari

Graafinen suunnittelu: Tuija Kuusela, Stiili

Kokeilunäyttämö, valosuunnittelu: Tarja Ervasti

Kokeilunäyttämö, äänisuunnittelu: Tuomas Fränti

Kokeilunäyttämö, käyttöliittymän grafiikat: Tarja Ervasti, Mia Kivinen

Kokeilunäyttämö, äänisuunnittelu, ohjelmointi: Otso Vartiainen

Suunnittelu- ja käsikirjoitustyöryhmässä: Sanna Brander, Meri Eerola, Ilona Kemppainen, Milla Kortemaa, Johanna Laakkonen, Pälvi Laine, Eeva Mustonen, Heini Räsänen, Heikki Suomi

Kuvatoimitus: Pälvi Laine, Eeva Mustonen

Käännökset: Sarka Hantula, Marianne Möller ja työryhmä

Museomestari: Heikki Suomi

Näyttelykoordinaattori: Ilona Kemppainen

Kosketusnäytön ohjelmointi: Kristian Husso

Videoiden editointi: Siru Mahlavuori

Kuvaprojisioiden editointi: Siru Mahlavuori, Heikki Suomi

Kuvankäsittely: Kari Lahtinen

Toteutus: Pyry Hakulinen, Janika Holm, Jyrki Kakko, Tuomas Karjalainen, Mikko Kiuru, Tii Laakso, Paula Peltonen

Kiitokset: Jaakko Autio, Heidi Backström, Janne Hast, Tua Helve, Aino Kukkonen, Riikka Korppi-Tommola, Outi Lahtinen, Marjaana Launonen, Antti Mattila, Johanna Mäkelä, Tero Nauha, Heta Reitala, Raija-Liisa Seilo, Toni Spännäri, Tiina Suhonen, Maria Säkö, Emma Vainio, Susanna Välimäki, Joanna Weckman

Amos Rex, Genelec, Helsingin kaupunginmuseo, Metropolia ammattikorkeakoulu/ICT ja tuotantotalous, Suomen Kansallisooppera- ja baletti, Suomen Kansallisteatteri, Svenska Teatern

Näyttelyä varten haastatellut taiteilijat ja aineistoa näyttelyyn luovuttaneet henkilöt ja teatterit, sekä muistiorganisaatiot ja valokuvaajat.

Tukijat: Alfred Kordelinin säätiö, Helsingin kaupunki, Olga ja Vilho Linnamon säätiö, Opetus- ja kulttuuriministeriö

MÄÄRÄAIKAISET, FREELANCERIT JA HARJOITTELIJAT 2022

MÄÄRÄAIKAINEN HENKILÖKUNTA

Mari Ala-Nikkola (13.3.–31.12.)
Janika Holm (1.1.–28.2. ja 1.–31.10.)
Laura Nissinen (1.11.–31.12.)

TYÖHARJOITTELIJAT

Kristian Husso (1.4.–30.9.)
Antti Kaipainen (9.10.–31.12.)
Siru Mahlavuori (1.–30.11.)
Paula Peltonen
Mirva Liukas

TET-HARJOITTELIJAT

Jalo-Valto Saarinen
Maisa Mursula
Matte Piispa

NÄYTTELYISSÄ JA PROJEKTEISSA TYÖSKENNELLEET

Mari Ala-Nikkola, Teemu Eerola, Siiri Ervasti, Tarja Ervasti, Tuomas Fränti, Loviisa Grubert, Sarka Hantula, Matilda Hertell, Reetta Hiltunen, Johanna Hoppu, Tuomas Karjalainen, Ella Karlsson, Liisa Kupari, Janna Lund, Outi Paananen, Viljami Pakarinen, Jonni Pantzar, Petteri Peltola, Arttu Peltoniemi, Maria Peura, Hanna Rajakangas, Taija Rautio, Heta Reitala, Veera Repo, Timi Ritvasalo, Maria Ronkainen, Minna Santakari, Anna-Sofia Sysser, Isto Turpeinen, Liisa Vihmanen

JUHLAPALVELUSSA TYÖSKENNELLEET

Mari Ala-Nikkola, Iiris Autio, Siiri Ervasti, Loviisa Grubert, Reetta Hiltunen, Johanna Hoppu, Ella Karlsson, Janna Lund, Viljami Pakarinen, Petteri Peltola, Veera Repo, Timi Ritvasalo

TYÖPAJOISSA TYÖSKENNELLEET

Mari Ala-Nikkola, Iiris Autio, Siiri Ervasti, Loviisa Grubert, Mari Hämäläinen, Sara-Maria Lindqvist, Outi Paananen, Kaarina Soini, Freia Stenbäck, Ville Välikoski

VAPAAEHTOISET

Merja Levo
24 Stadin AO:n esitys- ja teatteritekniikan ammattitutkinnon opiskelijaa
23 Helsingin teatteriakatemian opiskelijaa

POIMINTOJA AINEISTOKARTUNNASTA 2023

- **Teatterissa ja oopperassa toimineen ohjaajan Lisbeth Landefortin** aineistolahjoitus sisältää arkistoaineistoja (3,4 hm ja noin 50 valokuvaa), muutamia Oiva Toikan ja Rafael Wardin pukuluonnoksia sekä rekvisiittapatsaan Tampereen Työväen Teatterin esityksestä *Poltettu oranssi* vuodelta 1969.
- **Pukusuunnittelija Stina Lindströmin** (1942–2022) pukuluonnoksia (914 kpl) ja arkistoaineistoa (0,16 hm ja 229 valokuvaa) pääasiassa Suomen Kansallisteatterille suunniteltuihin puvustuksiin liittyen.
- **Uuden Iloisen Teatterin** aineistolahjoitus sisältää muutamia esineitä sekä valokuvia (3084 kpl) ja muuta arkistoaineistoa (2,1 hm).
- **Sirkustaiteilija Edit Kleinbarthin** jongleeraukseen ja klovneriaan liittyviä aineistoja: puku, esineitä (20 kpl), valokuvia (658 kpl), julisteita ja muuta arkistoaineistoa (0,6 hm) sekä kirjoja.
- **Pukusuunnittelija Marjatta Nissisen** aineistolahjoitus sisältää luonnoksia (343 kpl) ja arkistoaineistoa (0,7 hm ja 1199 valokuvaa).
- **Helsingin kaupunginteatteri** lahjoitti *Kris och katastrof i Mumindalen* -esityksessä (Lilla Teatern 2022) käytettyjä teatterinukkeja ja tarpeistoa (17 kpl). Nuket esitykseen suunnitteli nukketäiteilijä Heini Maaranen.
- **Esitystaiteen ryhmän Oblivian** aineistolahjoitus esiintymispukuja (17 kpl) ja julisteita.
- **Race Horse Company** lahjoitti Kalle Lehdon suunnitteleman, *Ympäri ämpäri* -esityksessä (2016) käytetyn keppihevოსvaljakon.
- **Eeva Ijäksen** aineistolahjoitus sisältää pääasiassa KOM-teatterin produktioihin liittyviä luonnoksia (470 kpl) ja arkistoaineistoa (1,38 hm ja 255 valokuvaa).
- Lisälahjoitus **lavastaja Tiina Makkosen** (1952–2011) aineistoja. Lahjoitus sisältää luonnoksia (489 kpl), valokuvia (1199 kpl) sekä muita arkistoaineistoja (0,26 hm).
- **Jyväskylän Kaupunginteatteri** lahjoitti 23 kpl pukusuunnittelija **Tuovi Räisäsen** suunnittelemaa pukua vuosilta 2001–2021 tämän jäädessä eläkkeelle.
- Nurmeksien Bombassa kolmena kesänä (ensi-ilta 1985) esitetyn *Kalevala-draaman* aineistoja: kolme Seppo Huunoson (1939–2023) suunnittelemaa pukua asusteineen, puku- ja lavastusluonnoksia (60 kpl) ja arkistoaineistoa (0,1 hm ja 320 valokuvaa).
- **Teatterinjohtaja ja ohjaaja Väinö Lahden** arkistoaineistoja (1 hm) ja valokuvia (471 kpl).
- **Teatterintekijöiden haastatteluäänitteitä** (19 kpl) 2000-luvun alusta. Haastattelijana on Misa Palander, ja aiheita ovat mm. Helsingin Kaupunginteatterin toiminta ja suomalaisen teatterin 1970-luku.
- **Näyttelijä Amanda (Mandi) Terhon** (1885–1971, vuoteen 1910 Vilenius) arkistoaineistoja (0,1 hm ja 136 valokuvaa) ja muutamia muistoesineitä.

**Teatterimuseo
Teatermuseum
Theatre Museum**

2024